

תורה שבכתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

יו"ל לוימי רבבות אלפי ישראל ע"י קרן תר"ג לטובת נשמת הרבני הנגיד הנכבד הר"ח ר' אריה (לייבל) ברה"ח ר' יונה רובין ז"ל

פרשת תזריע מצורע

אייר תשפ"ה | גיליון ס"ז (שנה ב')

שבת של תורה פנינים מאירים לשולחן השבת

סדר דברי הימים

בפרשתנו אנו לומדים על דיני הנגעים, עליהם אמרו חז"ל (ויק"ר יז, ד) שאין בעל הרחמים נוגע תחילה בנפשות, אלא תחילה באים הנגעים על הבית, ואם לא חזר בתשובה, הנגעים באים על הבגדים, ואם עדיין לא חזר בו, בא הנגע על גופו. נשאלת השאלה: מדוע בתורה הסדר הוא להיפך, בתחילה כתובים דיני נגעי הגוף, אחר כך נגעי בגדים, ורק בסוף - נגעי בתים?

הסבר נפלא כותב הגה"ק רבי יאשיה פינטו ז"ע, בספרו 'כסף מווקק': הפסוקים מסודרים לפי סדר הימים. כשהיו ישראל במדבר לא היו נגעי בתים, כי לא היו להם בתים. גם נגעי בגדים לא היו שם, כי בגדיהם היו שלא כדרך הטבע, כאמור (דברים ת, ד, וברש"י) שמלתך לא בלתה מעליך, שהיו הבגדים גדלים יחד עם גופם. כך שבמדבר היו רק נגעים בגוף האדם, לכן מזכיר הכתוב תחילה נגעים אלו. אחר כך, כשנכנסו לארץ ועדיין לא כבשו את הבתים, היו להם בגדים לכיבוס, והיו שייכים דיני נגעי בגדים. בהמשך, כשישב בארץ היו להם גם בתים, ואז היו גם נגעי בתים! בדומה לכך מפרש האור-החיים הק' את הפסוק (יד, לד) 'כי תבואו אל הארץ' - מאז והלאה לא אתן הנגע תחילה באדם, אלא תחילה - 'ונתתי נגע בבית ארץ'!

לאחר עשרה ימים

בסדר תהרת מצורע-עני נאמר (ויקרא יד, כח) ונתן הפהון מן השמן וגו' על מקום דם האשם, ורש"י מסביר: 'על מקום דם האשם - אפילו נתקנח הדם, למד שאין הדם גורם אלא המקום גורם'.

פנינה יקרה מביא הגה"ק רבי שלמה הכהן מוילנא ז"ע, בשם רבו רבי יעקב בארי"ט ז"ע, לבאר מפני מה השמיעה התורה דין זה דווקא במצורע עני, ואילו במצורע עשיר נאמר (פסוק יז) על דם האשם, ולא 'על מקום דם האשם':

ההלכה היא (ובחים מד, א) שאדם יכול להביא אשמו היום, ואת לוג השמן לאחר עשרה ימים. אמנם לכתחילה ראוי להביא את לוגו ביום הבאת אשמו, ולכן מצורע עשיר בוודאי מביא את לוג השמן ביום הבאת אשמו, כשהדם עדיין בעין, לפיכך נאמר בו 'על דם האשם'. לעומתו, למצורע עני אין אפשרות כלכלית לרכוש ביום אחד גם אשם וגם לוג שמן, והוא דוחה זאת לאחר עשרה ימים כשישיג עוד ממון, ועד אז הדם כבר התקנח, לפיכך נאמר בו 'על מקום דם', שאפילו התקנח הדם יכול לתת את השמן!

איצר התורה יהלומים מתוך הפרשה

זאת התורה לכל נגע (יד, נד)

רמו יש בפסוק זה, שהתורה היא רפואה לכל נגע ולכל מחלה, כמו שאמרו (עירובין נד, א) חש בראשו יעסוק בתורה, חש בגרונו יעסוק בתורה, חש בכל גופו יעסוק בתורה.

(הגה"ק בעל 'דגל מחנה אפרים' זיע"א)

והנותר בשמן אשר על פה הפהון יתן על ראש המטהר (יד, יח)

חטאו של המצורע לא היה רק בדיבורו, אלא הכל התחיל כשהרהר במוחו מחשבות זלול על חברו ומשם בא לידי דיבור גנאי, לפיכך יש ליצוק שמן על ראשו, לטהר את המחשבות שבראשו!

(הגה"ק בעל 'דברי שאול' זיע"א)

וימראה הנגע עמק מעור פשרו נגע צרעת היא נקאה הפהון וטמא אתו (יה, ג)

אם נגעו של אדם קשור רק לבשרו, לתאוות הגשמיות, שאין הוא מצליח להתגבר עליהן, הרי זו חצי צרה, ורפואתו קלה. אך אם הנגע 'עמוק' מעור בשרו, דהיינו לא רק עניני תאוה שבבשר הגוף, אלא באמונות ובדעות בעומק הלב והמוח, נגע כזה נגע צרעת הוא, וטימא אותו!

(הגה"ק בעל 'דברי שאול' זיע"א)

שערי תורה קבט מסכם ומביא לפרשת השבוע

פרשיות תזריע ומצורע מרכזות יחד את כלל ההלכות הנוגעות לסוגים של נגעים. נלמד בפרשיות אלו על סדר טומאות וטהרת הצרעת, ועוד הלכות הנוגעות לשאר טומאות הגוף.

תזריע: ברית מילה • קרבנות לאחר לידת בן זכר או נקבה • נגע בעור האדם • נגע שחין ומכוות אש • נגע נתק • נגע ברוק • נגע בקרחת וגבחת • הנהגת המצורע • נגעי בגדים • מצורע: סדר טהרת המצורע שהתרפא • נגע בקירות הבית • דיני טומאות הגוף.

מה בפרשה:

נושאי הפרשה:

פרשת תזריע

א. ברית

לאחר הולדת בן או בת, צריכה האמא להקריב קרבנות, ואז היא מותרת באכילת קדשים. ביום השמיני יש למול את הרך הנולד.

ב. נגעים

איש אשר צמח בעורו נגע, עליו לגשת לכהן. יש והכהן יטמאנו מידי, לעיתים הכהן יסגירו בבית לשבוע, או לשבועיים, הכל בהתאם להתפתחות סימני הטומאה.

קיימים כמה סימני טומאה בנגע עור: א. גוון לבן עמוק. ב. שערות שחורות המלבינות. ג. בשר בריא באמצע הנגע. אולם נגע המתפשט בכל הגוף, נחשב לטהור.

ג. טוהה ונתק

קיימים דינים מיוחדים לנגע המתפתח במקום בו היתה מכת שחין, או כוויית אש. ודינים מיוחדים לנגע במקום צמיחת שערות הראש והזקן, או בקרחת ובגבחת לאחר שנתלשו משם השערות. ואילו כתמים בהירים נחשבים כנגע טהור הנקרא 'בוהק'.

ד. נגעי בגדים

נגע טמא בגוון ירוק או אדום, המתגלה בבגד, שורפים את הבגד, ופעמים שמסגירים את הבגד לשבוע או שבועיים לקבוע דינו.

ה. בדר וטמא

המצורע יושב בדר חוץ לשלש מחנות; מכריז על עצמו כטמא; קורע בגדים ומגדל שערות.

פרשת מצורע

א. טהרת המצורע

לאחר שהנגע חלף, על המצורע לעבור תהליך טהרה הכולל כמה שלבים: א. הבאת שתי ציפורים, ארז, ואוב, ושני תולעת, והואה עליו מדם הציפור השחווטה. ב. גילוח כל שערותיו. ג. המתנה שבעה ימים חוץ לביתו. ד. הקרבת קרבנות אשם, עולה,

מבט על פרשיות ארזי-קדושים בעל"ש:

פרשת אחרי:

מה בפרשה: הפרשה עוסקת בעניינים הקשורים למקדש, לקדושה, ולטהרה, בעשה טוב ובסוד מרע. לציה הראשון עוסק בסדר עבודת יום הכיפורים בבית המקדש, ובהמשך באיסורי שחיטת קרבנות חוץ למקדש, ובסיום - התרחקות מהגמים ומערייות.

נושאי הפרשה: כניסה לקדש הקדשים • עבודת יום הכיפורים • איסור הקרבה חוץ למקדש • איסור אכילת דם • כיסוי הדם • נבלת עוף טהור • חזקות הגוים • התרחקות מערייות

פרשת קדושים:

מה בפרשה: על פרשה זו כותב רש"י 'יוב גופי תורה תלויים בה', ואכן הפרשה עשויה ביותר מחמישים מצוות שבין אדם לחברו ובין אדם למקום.

נושאי הפרשה: דינים הנוגעים לממון הוולת • מצוות שונות בין אדם לחברו • מצוות שונות בין אדם למקום • מצוות שבמקדש וקרבנות • איסורי עבודה זרה וחזקות הגוים • עונשים על הערייות

חיים של תורה מעלת וחשיבות לימוד חומש ורש"י

מי שאינו לומד - טועה בנופי תורה

'צריך ללמוד כל שבוע פירוש רש"י על התורה. מי שאינו לומד לימוד זה, עלול לטעות אפילו בגופי תורה. ר"בם של ישראל, ראשי תיבות רש"י. אי אפשר לזוז קטע גמרא בלי רש"י, אי אפשר ללמוד חומש בלי רש"י. כל המפרשים באו אחרי רש"י, הוא הראשון שפירש את התורה כולה, כפשוטה וכדרשתה, בצורה מיוחדת מאד' (מרח הגאון רבי מאיר מאוזו זצ"ל, ראש ישיבת 'כסא רחמים')

האם יש לסיים כל פרשה בדבר טוב?

מפסיקים בעליות לתורה גם בפסוקים שאינם עניין טוב, והאת משום שכל העולה לתורה מברך אחר העלייה והברכה היא הסיום בדבר טוב. אמנם בשו"ת משנה הלכות (ח"י סי' מה) העיר על דברי הרב-פעלים, שהרי הרמ"א מדבר על קריאת התורה בצבור, ועל זה כתב דינו לסיים בדבר טוב.

פרשתנו, פרשת תזריע, מסתיימת במילה "לטמאו". כך גם פרשת מצורע מסתיימת במילה "טמאה". וכאילו לא די בכך הרי גם ההפטרה של שבוע זה מסתיימת במילים "וירמסו אותו העם בשער וימות".

ויסיים בדבר טוב

עובדות אלו אומרות 'דרשני', שהרי הרמ"א כותב בשלחן ערוך הלכות קריאת התורה (סי' קלח, א) וז"ל: 'ויכוין שיתחיל תמיד לקרוא בדבר טוב, ויסיים בדבר טוב, ואם כן, איך יתכן שפרשיות אלו מסתיימת בסיום בלתי מלבב שכזה?'

עוד פרשיות

שאלה דומה מתעוררת בעוד כמה מפרשיות התורה שבפשטות מסתיימות בדבר שאינו טוב, כמו למשל פרשת נח מסתיימת 'וימת תרח בחרן'; פרשת ויקרא מסתיימת 'לאשמה בה'; פרשת קדושים מסתיימת 'ירגמו אותם דמיהם במ'; פרשת במדבר מסתיימת 'כבלע את הקודש ומתו'; פרשת בלק המסתיימת במילים 'זיהיו המתים במגיפה ארבע ועשרים אלף'. ולא רק אלו אלא סיום כל התורה כולה הוא במילים 'לעיני כל ישראל ורש"י מסביר שהכוונה לשבירת הלוחות לעיני ישראל, שבפשטות הוא דבר שאינו טוב.

ואת ועוד, ידוע שיש ראשונים המחלקים את פרשת משפטים לשני חלקים, כמו למשל בספר החינוך, ובפסוק (שמות כב, כד) אם כסף תלוה את עמי מתחילה פרשה חדשה, ונמצא שפרשת משפטים מסתיימת במילים 'זהו נשים אלמנות ובנים יתומים'.

כל פרשיות אלו מעוררות תמיהה, שלכאורה הם נגד דברי הרמ"א שיש לסיים בדבר טוב.

ברכת העולה – דבר טוב

על מדוכה זו ישב הגה"ק בעל בן איש חי זי"ע בספרו שו"ת רב פעלים (ח"ד א"ח, סי' מב), והוא מציע תירוץ מעניין: כיון שאחר סיום הפרשה מברך העולה ברכת התורה, אין זה נחשב כסיום בדבר שאינו טוב, אלא ברכת התורה הוא הסיום.

לאור זאת הוא כותב, שהלומד שנים מקרא שאינו מברך אחר קריאתו, כשמסיים פרשיות אלו המסתיימות בדבר שאינו טוב, יוסיף ויאמר איהו פסוק של דבר טוב. והוא כותב שם גם בנוגע להפטרה של פרשת מצורע שאחרי הפסוק 'וירמסו וימות' יחזור ויאמר איהו פסוק טוב מתוך ההפטרה כדי לסיים בדבר טוב.

בשו"ת חיי הלוי (ח"ב סי' כח) כתב שלפי חידושו של הרב-פעלים יש ליישב מה שנהגו בכמה מקומות שהיו

האם מותר לשתות כוס של ברית מילה לפני קידוש?

בפרשת השבוענו על לומדים על מצות ברית מילה כמו שנאמר (ויקרא יב, ג) וּבָיָח הַשְּׂמִינִי יְמוּל בְּיַד עֶרְלָתוֹ, ודרשו חז"ל (שבת קלב, א) 'זבים' - אפילו בשבת, שמותר לערוך ברית מילה בשבת.

לתת לקטן

אולם כותב הרמ"א, שלמעשה נהגו לתת לקטן לשתות היין קודם קידוש, דהיינו קטן שהגיע לחינוך (משנ"ב סי' רסט, א). משום שלכתחילה לא רצו לסמוך על שתיית יין כקידוש במקום סעודה (שמירת שבת כהלכה בשם הגרש"ז אויערבך).

מוזנות על השלחן

יש מהאחרונים שכתבו, שאם הכינו מיני מזונות לאכול מיד אחרי הקידוש, אפשר למברך לשתות מכוס של ברית מילה, ולכוון לצאת בזה ידי חובת קידוש, ובאכילת המזונות יצא ידי חובת קידוש במקום סעודה (שו"ת שבט הלוי ח"ט, סי' נ"ט; ברכת הבית שער נ"ח סעיף ד').

אולם בני ספרד נוהגים (ילקוט יוסף, שובע שמחות ב' פ"ח, סעיף כד), כעצה הראשונה שהזכיר הרמ"א, שהמברך שותה רביעית מכוס של מילה ויוצא בכך קידוש, וגם קידוש במקום סעודה, גם בלי אכילת מזונות.

ברכה על הכוס

חז"ל תיקנו (שבת קלז, ב) לברך לאחר ברית מילה את ברכת 'אשר קידש ידיד מבטן', והגאונים תיקנו שיש לברך ברכה זו על כוס של יין. לאור זאת, נשאלת השאלה, כדת מה לעשות בברית מילה הנערכת בשבת קודש לאחר התפילה, האם מותר לשתות מכוס זה קודם קידוש.

קידוש בבוס זה

הרמ"א בהלכות שבת (סי' רעג, ה) כותב שמעיקר הדין היה אפשר שהמברך ישתה את הכוס של קידוש, ובכוס זה יקיים גם מצות קידוש (ואין בכך חשש של אין עושין מצוות חבילות חבילות, ואכמ"ל), ובשתיית עוד רביעית היין מהכוס יצא גם ידי חובת 'קידוש במקום סעודה'. ויש אומרים שצריך לשתות שתי רביעיות, אחד לקידוש ואחד לסעודה (עיי"ש במשנ"ב סק"ז).

ברית מילה הנערכת בשבת, מנהג בני ספרד שהמברך שותה מהכוס רביעית ובכך יוצא ידי חובת קידוש. ומנהג בני אשכנז לתת לתינוק לשתות, ויש שכתבו שאם יש שם מן המוכן מזונות, ישתה המקדש עצמו ויכוין לצאת בזה קידוש, ויאכל אח"כ מזונות.

הלכה למעשה

התורה וההפטרה ביאור שייכות ההפטרה לפרשת השבוע

החוש המקשר: ארבעה מצורעים מחוץ למחנה

מנהג האשכנזים והספרדים: מתחילים בפסוק ג' 'ארבע אנשים היו מצורעים', ומסיימים אחרי פסוק כ' 'וירמסו אותו בשער וימות'.

מנהג התימנים: מתחילים בפסוק א' 'ויאמר אלישע', ואחרי פסוק כ' מוסיפים עוד פסוק (מלכים ב' יג, כג) וַיִּחַן ה' אֶתְּם וַיִּרְדְּמֶם וְגו', כדי לסיים בדבר טוב.

(עיין מדור 'דעת תורה')

השבוע מפטירים את הפטרת פרשת מצורע (מלכים ב' ז, ג), העוסקת בארבעה מצורעים שישבו חוץ לעיר, והוא החוט המקשר לפרשתנו העוסקת בדיני מצורע חוץ למחנה.

היה זה כשמלך ארם הטיל מצור על שומרון וגרם לרעב נכבד, עד שהקב"ה הפיל פחדו עליהם והם נמלטו. הדבר נודע לישראל על ידי ארבעה מצורעים שישבו פתח השער, וכשהחליטו להפיל עצמם בידי מחנה ארם גילו שכולם ברחו.

רעת נוי – אינה רעה

בירור נרחב בענין זה כתב בשו"ת משנה הלכות (ח"ו סי' לב), ובדבריו כתב שני מהלכים ליישב את חלק מהפרשיות המסתיימות בדבר שאינו טוב, האחד - על פי דברי המגן אברהם (סק"ד) שרעת הגוים אינה רעה, ומיושב בזה מדוע פרשת נח מסתיימת וימת תרח בחרן.

לשון נכח ליחיד

ושנית - הלכה זו שיש לסיים בדבר טוב, אינה מעיקר הדין אלא עצה טובה, כדי שהעולה בתורה לא יתקוטט עם הקורא שאמר עליו פסוק שאינו טוב, ואם כן יש לומר שכל פסוק שאינו עוסק בלשון נכח ליחיד, אלא בלשון נסתר על אחרים, אין חשש לסיים בו, כמו בפרשת קדושים 'איש או אשה כי יהיה בהם אוב וגו' דמיהם במ' שהוא לשון נסתר על אחרים. או בפרשת בלק 'זיהיו המתים במגיפה וגו', שהוא כסיפור דברים על אחרים. וכן פרשת במדבר 'ולא יבוא לראות כבלע את הקודש ומתו' הוא בלשון נסתר על אחרים, עכ"ד.

לסיום יש לציין, שבספרי האחרונים האריכו רבות בענין זה, ועל חלק מהפרשיות שלכאורה מסתיימות בדבר שאינו טוב, כתבו הסברים וביאורים שונים להסביר שיש בהם גם כוונה לטובה, ואכמ"ל.

עומקה של תורה עומק ועיון בדברי רש"י בפרשת השבוע

אזוב ושני תולעת - בנגעי בתים?

ליישוב: שכוונת התורה היא, שאחרי שימצא האדם את המטמוניות בקירות הבתים ויתעשר עושר רב, צריך הוא אזהרה שלא יגבה ליבו ולא יבוא לגסות הרוח מחמת עושרו, ולכן מקדימים תחילה להביא עץ ארז ושני תולעת.

נגעי בתים – בגלל חטא

ואילו רבינו ה"ט"ז בביאור 'דברי דוד' על פירוש רש"י כותב שאין כאן שאלה כלל, שהרי אמרו חז"ל (ויק"ד יז, ד) שאין בעל הרחמים פוגע בנפשות תחילה, אלא החוטא נענש תחילה בביתו, ואחר כך בבגדיו, ואחר כך בגופו, נמצא שכל הנגעים באים בשביל חטאים.

בפשטות כוונת הדברי-דוד בתירוצו, שגם נגעי בתים באים בגלל גסות הרוח, וכפי שכתב בתפארת-היונתן שעל כך נאמר (משלי טו, כה) בֵּית גָּאִים יִסַּח ה', שהכוונה על נגעי בתים.

לא להתנאות בעושר

בביאור 'מהרא"י' על פירוש רש"י, וכן בביאור 'אמרי שפר' לרבי נתן שפירא זי"ע, כותבים

הזכות שלך להפיץ תורה ברבים!

מאירים את העולם בתורה

אלפי יהודים רוצים ליהנות
ממתיקות צוף התורה שבכתב
מאות בתי כנסת ומוקדי הפצה
ברחבי הארץ, מבקשים להצטרף
ולקבל את הגיליון מדי שבוע

**בתרומה חודשית קטנה
אתה יכול לזכות בהפצת
התורה להמוני יהודים!**

ניתן לתרום לקבלת מארז הגיליונות
במשלוח ישיר לנקודת הפצה שלכם

או

לתרום לפתיחת מוקדי הפצה חדשים
מתוך רשימת בתי הכנסת הממתינים

לתרומה ופתיחת מוקד הפצה – חייגו:
02-500-2018 שלוחה 6 < 2 < 1
בשעות המענה האנושי - או בהשארת הודעה
או בכתובת הדוא"ל:
ts025002018@gmail.com

בהגרלות בין הנבחרים ברציפות
משך כל פרשת ויקרא - צו זכו:

פרשת ויקרא:

כובע - הבה"ח חיים יעקב ונוביץ
- בני ברק - ישיבת בוהוש

חליפה - הבה"ח פנחס רוט
- בית שמש - ישיבת ביאלא

חליפה - הרב ישראל אייזנבאך
- ירושלים - כולל בעלזא

בעקיטשע - הרב ישראל טייטלבוים
- אשדוד - כולל אברכים

בחסות: רויאל

פרשת צו:

כוס של אליהו - הרב בנימין נבנצל
- בני ברק - קאלאשיץ

שמות שאר הזוכים ב'תורה כארד'
יפורסמו בס"ד בסוף חומש ויקרא

גם השבוע

נמשכת סדרת הגרלות הענק

מתן שכרה בצדה

לנבחרים מדי יום במהלך כל ספר ויקרא

תזריע ומצורע

בין הלומדים והנבחרים
מדי יום בפרשת תזריע ומצורע
הגרלה על גביע מפואר

בנוסף: בין הלומדים והנבחרים
ברצף בלי הפסק ויקרא - תז"מ

הגרלה

20 זוכים - 100 ₪

תורה כארד

אחרי מות וקדושים

בין הלומדים והנבחרים
מדי יום בפרשת אחרי וקדושים

הגרלה על **1,000 ₪**
באושר עד

בנוסף: בין הלומדים והנבחרים
ברצף בלי הפסק ויקרא - אחו"ק

הגרלה

30 זוכים - 100 ₪

תורה כארד

ההגרלות הינם בנוסף להגרלות היומיות והשבועיות הקבועות |
התמונות להמחשה בלבד | ע"פ תקנון המבצע שפורסם